ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Кафедра правознавства

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

INTERNATIONAL GRANT SYSTEM (МІЖНАРОДНІ ГРАНТИ)

з підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань	08 Право

Спеціальність	081 Право

Освітньо-професійна програма	Право

Полтава 2024 рік

Розробник (-и)/укладачі програми:

Богдан Стрілець – к.ю.н., доцент кафедри правознавства Полтавського університету економіки і торгівлі

Рецензенти програми:
Ігор Криницький – доктор юридичних наук, професор, директор Полтавського юридичного інститут Національного юридичного університету Імені Ярослава Мудрого;
Юлія Ющенко – президент Громадської організації «Університетська Єдність».

Програму навчальної дисципліни «International Grant System» («Міжнародні гранти») обговорено і схвалено на засіданні кафедри правознавства
Протокол засідання кафедри від «25» травня 2023 р., № 10.

Завідувач (начальник) кафедри правознавства
д. ю. н., професор
_____ Галина ЛАВРИК

Гарант освітньо-професійної програми «Право»
з підготовки здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 081 «Право»
галузі знань 08 Право
д. ю. н., професор
_____ Галина ЛАВРИК

Анотація навчальної дисципліни

Серед передумов, що сприятимуть зростанню національної економіки, важливу роль відіграє формування у нової генерації спеціалістів у різних сферах знань і вмінь використання сучасного проєктного підходу до залучення небюджетних коштів, в першу чергу, через проєкти і програми, і засвоєння методології управління проєктами. У світі існує безліч можливостей для фінансування проєктів, міжнародні організації та інші міжнародні грантодавці пропонують значну кількість грантів, однак через просте незнання чи брак знань про методику підготовку проєктів, статистика отримання грантів вітчизняними спеціалістами лишає бажати кращого.

З метою зміни ситуації, що склалася та задля отримання знань про міжнародні гранти та підготовку грантових проєктів студентам пропонується вивчення курсу «International Grant System» («Міжнародні гранти»).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні, методичні та прикладні аспекти планування, підготовки, реалізації проєктів на здобуття міжнародних грантів.

Мета навчальної дисципліни «International Grant System» («Міжнародні гранти») – формування у майбутніх фахівців належних практичних умінь і навичок застосування універсального інструментарію розробки та реалізації міжнародних грантових проєктів, отримання знань про існуючих міжнародних грантодавців.

Зміст навчальної дисципліни розкривається у таких темах: Сутність поняття «грант» та класифікація грантів. Донорські організації та грантодавчі установи. Міжнародні програми і гранти як джерела фінансування досліджень. Особливості формування та реалізації міжнародних проєктів на сучасному етапі. Пошук джерел фінансування проєктів. Підготовча робота до розробки грантового проєкту. Праця над проєктною ідеєю. Підготовка опису проєкту. Підготовка проєктної заявки на міжнародний грант. Інформація про заявника (апліканта) при підготовці і складанні заявки на міжнародний грант. Грантрайтинг. Підготовка і складання заявки на міжнародний грант. Структура проєктної заявки. Презентація, реалізація й завершення міжнародного грантового проєкту. Правове регулювання міжнародної технічної допомоги. Офіційний портал координації міжнародної технічної допомоги в Україні. Міжнародні державні і приватні фонди. Міжнародні проєкти і програми розвитку вищої освіти та науково-технологічної галузі. Міжнародні донорські організації та проєкти міжнародної технічної допомоги, які працюють в Україні. Постійно діючі програми та гранти. Програми Horizon 2020, Horizon Europe та Європейська Рада з наукових досліджень.

Streszczenie dyscypliny naukowej

Formacja nowego pokolenia multidyscyplinarni specjaliści jest najważniejszym warunkiem wstępnym w okresie wzrostu gospodarki narodowej. Zastosowanie spółczesnego podejszcia projektowego aktualizuje badanie podstaw metodologicznych dziedziny zarządzania projektami. Na świecie istnieje wiele możliwości finansowania projektów, międzynarodowe darczyńcy mają znaczną liczbę grantów. Jednak z powodu prostej nieznajomości metodologii statystyki otrzymania dotacji są słabe.

W celu poprawy sytuacji proponuje się studentom studiowanie kursu «International Grant System» («Granty międzynarodowy»).

Przedmiotem studiów dyscypliny akademickiej są aspekty teoretyczne, metodyczne i stosowane aspekty planowania, przygotowania i realizacji projektów pozyskiwania grantów międzynarodowych.

Celem dyscypliny edukacyjnej «Granty międzynarodowy» jest kształtowanie przyszłych specjalistów w odpowiednich zdolniściach i umiętnościach posługiwania się uniwersalnymi narzędziami do opracowywania i realizacji międzynarodowych projektów grantowych, zdobywanie wiedzy o istniejących międzynarodowych grantodawców.

Treść dyscypliny naukowej ujawnia się w takich tematach : Istota pojęcia „grant" oraz klasyfikacja stypendiów. Organizacje darczyńców i instytucje grantodawcze. Międzynarodowe programy i granty jako źródła finansowania badań. Osobliwości powstawania i realitacji międzynarodowych projektów na obecnym etapie. Poszukiwanie źródeł finansowania projektów. Prace przygotowawcze do opracowania projektu grantowego. Praca nad pomysłem na projekt. Przygotowanie opisu projektu. Przygotowanie wniosku projektowego o grant międzynarodowy. Informacje o wnioskodawcy (wnioskodawcy) podczas przygotowywania i składania wniosku o grant międzynarodowy. Stypendysta. Struktura wniosku projektowego. Prezentacja, realizacja i zakończenie międzynarodowego grantowego projektu. Regulacja prawna międzynarodowej pomocy technicznej. Oficjalny portal koordynacji międzynarodowej pomocy technicznej na Ukrainie. Międzynarodowe fundusze publiczne i prywatne. Międzynarodowe projekty i programy rozwoju szkolnictwa wyższego oraz przemysłu naukowo-technologicznego. Mędzynarodowe organizacje darczyńców i międzynarodowe projekty pomocy technicznej działające na Ukrainie. Bieżące programy i granty. Programy Horizon 2020, Horizon Europe i Europejska Rada ds. Badań Naukowych.

Annotation of educational discipline

Among the prerequisites for the growth of the national economy, the formation of knowledge and skills in a new generation of specialists in various fields with regards to using a modern project approach to attracting extra-budgetary funds, primarily through projects and programs, and learning of project management methodology, are of great importance. There are many opportunities for financing projects in the world, as international organizations and other international donors offer a significant number of grants, but due to simple ignorance or lack of knowledge about the methodology for preparing projects, the statistics of receiving grands by domestic specialists leaves much to be desired.

In order to change the current situation and to provide knowledge about international grants and the preparation of grant projects, students are invited to study the course «International Grant System» («International grants»).

The subject of study of the discipline includes theoretical, methodological and applicational aspects of planning, preparation, and implementation of projects for receiving international grants.

The goal of the «International Grant System» («International grants») discipline is to develop in future specialists proper practical skills and abilities to use universal tools for the development and implementation of international grant projects, and to gain knowledge about existing international donors.

The content of the discipline is revealed in the following topics: The essence of the «grant» concept and the classification of grants. Donor organizations and grant-

awarding institutions. International programs and grants as a source of research funding. Features of the preparation and implementation of international projects at the present stage. Search for sources of funding for projects. Preparatory work for the development of the grant project. Working on a project idea. Preparation of a project description. Preparation of a project application for an international grant. Information about an applicant when preparing and drawing up an application for an international grant. Grantwriting. Preparation and drafting of an application for an international grant. The structure of the project proposal. Presentation, implementation and completion of an international grant project. Legal regulation of international technical assistance. The official portal for the coordination of international technical assistance in Ukraine. International public and private foundations. International projects and programs for the development of higher education and the scientific and technological industry. International donor organizations and international technical assistance projects that operate in Ukraine. Permanent programs and grants. Horizon 2020, Horizon Europe and European Research Council.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «International Grant System» («Міжнародні гранти») укладена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» з підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право, що розроблена на основі Стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право, затвердженого та введеного в дію Наказом Міністерства освіти і науки України від 20.07.2022 р. № 644.

Предметом навчальної дисципліни є оволодіння теоретичними, методичними та прикладними аспектами планування, підготовки, реалізації проєктів на здобуття міжнародних грантів.

Метою викладання навчальної дисципліни «International Grant System» («Міжнародні гранти») є формування у майбутніх фахівців належних практичних умінь і навичок застосування універсального інструментарію розробки та реалізації міжнародних грантових проєктів, отримання знань про існуючих міжнародних грантодавців.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми:

загальні:

– здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу (ЗК 1);
– здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 2);
– здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології (ЗК 6);
– здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 7);
– здатність працювати в команді (ЗК 9).

спеціальні (фахові, предметні):

– здатність використовувати різні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин (СК 10);
– здатність до критичного та системного аналізу правових явищ (СК 13);
– здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення (СК 16).

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

– визначати переконливість аргументів в оцінці заздалегідь невідомих умов та обставин (РН 1);
– проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (РН 3);
– давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю (РН 5);
– оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему (РН 6);
– самостійно визначати ті обставини, у з’ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій (РН 9);
– використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності (РН 14);
– вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних (РН 15);
– працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди (РН 17).

Навчальна дисципліна є **вибірковою.**

Форма підсумкового контролю знань: залік.

Програмний зміст навчальної дисципліни

Модуль 1
Міжнародні гранти та проєкти: загальні положення

Тема 1. Сутність поняття «грант» та класифікація грантів. Донорські організації та грантодавчі установи.

Визначення поняття «грант». Види грантів. Відкриті та закриті грантові програми. Разові конкурси. Циклічні конкурси. Постійні конкурси. Гранти загальної підтримки. Гранти на програми та проєкти. Гранти з частковим фінансуванням. Капітальні гранти. Корпоративні гранти. Початкові гранти. Гранти в натуральній формі. Перспективні гранти. Посередницькі гранти. Стимулюючі гранти. Цивільні гранти. Переваги та недоліки грантів. Донорські організації (донори). Класифікація донорів. Вітчизняні та міжнародні донори. Види міжнародних донорів: міждержавні організації, урядові, суспільні та корпоративні донори. Грантодавчі установи. Інтернет-ресурси, інститути, наукові центри як інформаційні джерела пошуку грантів.

Тема 2. Міжнародні програми і гранти як джерела фінансування досліджень

Міжнародна програма як група пов’язаних і координованих міжнародних проєктів, які забезпечують досягнення мети на основі вибраної стратегії. Діюча система міжнародних донорських організацій. Білатеральні проєкти науково-технологічного співробітництва. Особливості управління білатеральними проєктами науково-технологічного співробітництва. Управління виконанням проєктів, підтриманих Українським Науково-Технологічним центром (The Science and Technology Center in Ukraine, STCU).

Тема 3. Особливості формування та реалізації міжнародних проєктів на сучасному етапі

Сутність та типологія міжнародних проєктів. Сутнісні аспекти системи управління міжнародними проєктами. Особливості формування інституту власника в міжнародних проєктах. Організаційно-технологічні особливості управління міжнародними проєктами. Основні учасники міжнародних проєктів. Інфраструктура міжнародних проєктів. Міжнародний лізинг. Міжнародний франчайзинг. Особливості договорів.

Тема 4. Пошук джерел фінансування проєктів

Класифікація грантодавців. Типи та різновиди фондів. Обмеження, що визначають специфіку й умови діяльності фонду. Вибір і звернення до обраного фонду. Співпраця з грантодавцями. Фандрайзингова діяльність. Складання бюджету проєкту. Види звітності. Результат фандрейзингової компанії. Подяка. Види подяки. Заходи, спрямовані на подяку донору. Розвиток проєкту після закінчення фінансування.

Модуль 2
Розробка проєктів та формування проєктних заявок на міжнародні гранти

Тема 5. Підготовча робота до розробки грантового проєкту

Напрями підготовчої роботи (перед написанням проєкту). Пошук та формулювання основної ідеї, на яку необхідні кошти. Оцінка потреб, збір і аналіз інформації, аналіз зацікавлених сторін, загальні критерії оцінки проєкту. Попередній моніторинг потенційного грантодавця: моніторинг діяльності загалом, його місії; моніторинг критеріїв (географічних, організаційних, тематичних) для надання грантів; моніторинг підтриманих проєктів за минулі роки. Моніторинг діяльності «конкурентів», ступінь розробки проблематики..

Тема 6. Праця над проєктною ідеєю. Підготовка опису проєкту

Життєвий цикл проєкту: зародження ідеї проєкту, розробка, створення, поширення, використання продуктів (результатів) проєкту. Можливі джерела виникнення ідей: бачення апліканта, сигнали ринку, оточення, логіка розвитку галузі, результати наукових досліджень, дії конкурентів, конкурси ідей. SWOT-аналіз – аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища апліканта, LEAN-аналіз – визначення напрямків, які вже не є конкурентоспроможними. Мозковий штурм. Бюджет проєкту. Визначення ліміту часу для виконання проєкту. Управління ризиками.. Логіко-структурна матриця проєкту. Виконавці проєкту.

Тема 7. Підготовка проєктної заявки на міжнародний грант

Методичні підходи до здобуття грантів. Аналіз зацікавлених сторін. Аналіз проблем. Вибір потенційних донорів. Початок роботи над проєктною заявкою, її написання. Титульний аркуш. Анотація. Вступ. Постановка проблеми. Мета і завдання проєкту. Методи. Аудиторія проєкту. Припущення. Очікувані результати. План реалізації проєкту. Звітність. Додатки. Стиль написання. Підсумковий самоконтроль.

Тема 8. Інформація про заявника (апліканта) при підготовці і складанні заявки на міжнародний грант

Резюме або Curriculum vitae (CV) заявника (апліканта) та його роль при підготовці і складанні заявки на міжнародний грант. Способи привернення уваги до резюме. Методи та етапи написання. Структура та основна інформація, що має бути в CV. Потенційні недоліки та труднощі при написанні. Візуальне оформлення. Можливі причини відхилення CV.

Тема 9. Грантрайтинг. Підготовка і складання заявки на міжнародний грант. Структура проєктної заявки

Проєктна заявка на грант як документ, що представляє й описує план дій. Структура проєктної заявки. Основна частина заявки. Якість та успішність проєкту. Приклади формулювання результатів проєкту. Формулювання напрямів моніторингу та оцінки ефективності проєкту.

Тема 10. Презентація, реалізація й завершення міжнародного грантового проєкту

Структура презентації міжнародного грантового проєкту. Мистецтво презентації. Краш-тест проєкту та способи його проведення. Реалізація грантового проєкту. Труднощі, які виникають під час реалізації міжнародного грантового проєкту. Терміни та умови впровадження грантового проєкту. Освітній і персональний менеджмент. Управління міжнародним грантовим проєктом. Оперативне планування міжнародного грантового проєкту. Формування команди міжнародного грантового проєкту. Завершення проєкту. Підведення підсумків. Звіт про виконаний проєкт. Змістовна і фінансова частини звіту. Поширення результатів проєкту.

Модуль 3
Міжнародна технічна допомога. Міжнародні програми та донорські організації (грантодавці)

Тема 11. Правове регулювання міжнародної технічної допомоги. Офіційний портал координації міжнародної технічної допомоги в Україні

Визначення міжнародної технічної допомоги. Історія виникнення та розвитку міжнародної технічної допомоги. Партнери міжнародної технічної допомоги. Механізми та форми надання міжнародної технічної допомоги. Міжнародна технічна допомога в Україні. Дискусія щодо ефективності міжнародної допомоги. Вдосконалення системи здійснення міжнародної допомоги.

Тема 12. Міжнародні державні і приватні фонди

Діюча система міжнародних донорських організацій. Донорські програми організацій системи Організації Об’єднаних Націй (ООН): Програми розвитку ООН (ПРООН), Програми ООН з довкілля (ЮНЕП), Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), Організації Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО), Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО), Глобального екологічного фонду (ГЕФ) та ін. Міжнародні фінансові інституції (Світовий Банк, Європейський банк реконструкції і розвитку, Європейський інвестиційний банк та ін.). Урядові організації держав Європи, Америки, Азії. Процедурні вимоги і особливості надання фінансової підтримки закордонними урядовими і міжурядовими фондами. Діяльність приватних фондів. Причини і мотиви безповоротного (грантового) фінансування проєктів. Благодійність. Філантропія. Підтримка демократії. Формування громадянського суспільства. Пропаганда ліберальних цінностей. Пропагування товарів і технологій. Стримування міграції. Пропаганда національних цінностей.

Тема 13. Міжнародні проєкти і програми розвитку вищої освіти та науково-технологічної галузі

Правила участі в конкурсах та основні вимоги до реалізації проєктів європейських освітянських програм. Європейські освітянські програми Еразмус+ (Erasmus+). Рамкові Програми науково-технологічного розвитку Європейського

Союзу. Практика роботи із сайтом Європейської Комісії. Діяльність Українського науково-технологічного центру (STCU). Програми академічної мобільності: Fulbright, DAAD та ін.

Тема 14. Міжнародні донорські організації та проєкти міжнародної технічної допомоги, які працюють в Україні

Агентство США по міжнародному розвитку. Академія розвитку освіти. Американська асоціація юристів. Американська рада міжнародної освіти. Американський фонд охорони навколишнього середовища і здоров'я. Британська Рада. Економічна освіта та дослідницький консорціум. Європейський науковий фонд. Європейський фонд з розвитку освіти. Ініціатива з соціальної дії та відродження Євразії. Ініціативний центр сприяння активності та розвитку громадянського почину «Єднання». Інститут Аспена, Фонд досліджень неприбуткового сектору. Інститут миру Сполучених Штатів Америки. Карпатський фонд. Компанія «Амерікан експресс». Корпорація Карнегі в Нью-Йорку. Корпус миру. Міжнародний фонд «Відродження». Національна дослідницька рада. Національний Фонд Підтримки Демократії. Польська програма іноземної допомоги. Польський фонд «KNOW-HOW». Фундація українсько-польської співпраці PAUCI. Посольство Великобританії в Україні. Посольство Німеччини в Україні. Програма розвитку ООН в Україні. Програма технічної допомоги TACIS (*Technical Assistance to the Commonwealth of Independent States)*. Рада міжнародних наукових досліджень та обмінів. Схема підтримки малих екологічних проєктів (SEPS II). Фонд Білла і Мелінди Гейтс. Фонд Бредлі. Фонд ДОЕН. Фонд ім. Стефана Баторія. Фонд Картажа. Фонд Чарльза Стюарта Мотта. Фонд Сороса «Інститут відкритого суспільства». Фонд «Євразія».

Тема 15. Постійно діючі програми та гранти

Грантові та кредитні програми: «Енергозбереження», «Чисте виробництво». Грант Європейського Союзу для ОСББ на утеплення будинків. Міжнародний Вишеградський фонд. Креативна Європа. Конкурсна програма «Стипендії» від Українського культурного фонду. Конкурс «Фонду розвитку українських ЗМІ» за підтримки посольства США. Ініціативний центр сприяння активності та розвитку громадського почину (ІСАР «Єднання»). Платформа «Маркетплейс» Агентства США з міжнародного розвитку. Global Innovation Fund 2020 (Глобальний інноваційний фонд). Загальний конкурс від фонду сприяння демократії Посольства США.

Тема 16. Програма Horizon 2020, Horizon Europe та Європейська Рада з наукових досліджень

Програма Horizon 2020. Програма Horizon Europe. Європейська Рада з наукових досліджень (European Research Council). Передова наука, лідерство у промисловості та суспільні виклики. Передові дослідження. Фінансування Європейської Ради з наукових досліджень (European Research Council). Програма імені Марії Склодовської-Кюрі. Новітні та майбутні технології.

Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти та угоди:

1. Проєкт «Вища освіта України» Угода про грант фонду E5P між Україною та Європейським інвестиційним банком, підписана 17 грудня 2018 р., ратифікована 16 квітня 2020 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/971_003-18/ed20200416#Text
2. Про затвердження Порядку проведення державної експертизи інвестиційних проєктів: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 червня 2011 р. № 701 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/701-2011-%D0%BF#Text
3. 2013/743/EU: Council Decision of 3 December 2013 establishing the specific programme implementing Horizon 2020 – the Framework Programme for Research and Innovation (2014-2020) and repealing Decisions 2006/971/EC, 2006/972/EC, 2006/973/EC, 2006/974/EC and 2006/975/EC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013D0743
4. Regulation (EU) No 1288/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 establishing 'Erasmus+': the Union programme for education, training, youth and sport and repealing Decisions No 1719/2006/EC, No 1720/2006/EC and No 1298/2008/EC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013R1288
5. Regulation (EU) No 1291/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 establishing Horizon 2020 – the Framework Programme for Research and Innovation (2014-2020) and repealing Decision No 1982/2006/EC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32013R1291
6. Грантова Угода «Horizon Europe (HORIZON) Euratom Research and Training Programme (EURATOM) General Model Grant Agreement EIC Accelerator Contract (HE MGA — Multi & Mono) Version 1.0 01 June 2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/horizont/2021/09/27/Hrant.Uhoda.1-EURATOM.27.09.pdf

Основні рекомендовані джерела інформації:

7. Бабій О.Я., Петрик О.В., Скорохода М.Р. (уклад.) Гранти 2017. Каталог донорських організацій. Навч.-практичний посібник. – Бурштин: Клуб сталого бізнесу, 2017. – 89 с.
8. Методичні рекомендації щодо написання проєктних заявок. Навч. посібник / МГО «Регіональний центр транскордонного співробітництва Єврорегіон «Дністер». – Вінниця: Єврорегіон «Дністер», 2015. – 54 с.
9. Основи грантрайтингу та управління проєктами в публічній сфері : метод. рек. для органів влади та недерж. орг-цій / Авт. кол.: В.В. Белявцева, А.І. Гнатенко, О.С. Зінченко та ін. ; за заг. ред. О.В Кулініча. – Харків : Золоті сторінки, 2017. – 148 с.

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

10. Безверхнюк Т.М. Ресурсне забезпечення регіонального управління: теоретико-методологічні засади : [монографія] / Т.М. Безверхнюк. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2009. – 318 с.

11. Братко І.В. Правове регулювання міжнародної технічної допомоги: стан, тенденції та перспективи розвитку : монографія / І.В. Братко. – Одеса: Фенікс, 2011. – 244 с.

12. Грантрайтінг: методичні рекомендації для органів публічної влади щодо написання проєктних заявок / [О.В. Кулініч, Д.С. Ткачов, С.Є. Ігнатьєв та ін.] ; за ред. О.В. Кулініча. – Х. : Регіональний центр міжнародних проєктів і програм, 2013. – 78 с.

13. Демуз І. О. Фандрайзинг і грантрайтинг як особливий фінансовий механізм міжнародної підтримки наукових проєктів в Україні / І. О. Демуз // Економічний вісник університету. – 2019. – Вип. 43. – С. 12–20. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2019_43_4

14. Довгань Л.Є., Мохонько Г.А., Малик І.П. Управління проектами / Навчальний посібник. – К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. – 420 с.

15. Єгорченков О. В. Азбука управління проектами. Планування / навч. посіб. / О. В. Єгорченков, Н. Ю. Єгорченкова, Є. Ю. Катаєва. – Київ: КНУ ім.Т.Шевченка, 2017. – 117 с.

16. Жезьнік Ґ. Європейські фонди для самоврядування України — як правильно управляти європейським проєктом / Ґ. Жезьнік, І. Кульчицький, В. Монкєвіч. – Варшава, 2008. – 138 с.

17. Марченко О.В., Сушко Д.О. Методичні рекомендації щодо участі у грантових програмах та конкурсах/ Марченко О.В., Сушко Д.О. – Дніпро : ДДУВС, 2018. – 68 с.

18. Моніторинг та оцінка програм і проектів. Практичний посібник / Ольга Морозова, Ольга Варецька, Деніел Джонс, Пепукай Чікуква, Тетяна Салюк) Київ, «Оранта», 2008 р.) 144 с.

19. Морозов Є.Л. Механізми державного управління науково– технічними програмами та проєктами соціально-економічного розвитку регіону: автореф. дис. канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Є.Л. Морозов; Донец. держ. ун-т упр. – Донецьк, 2005. – 20 с.

20. Основні засади проєктного менеджменту / Черніг. центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів держ. влади, органів місц. самоврядування, держ. п-в, установ і орг.; Упор. ЧабакЛ. А. – Чернігів: Сіверський центр післядипломної освіти, 2016. – 56 с.

21. П’ять вдалих кроків до європейського проєкту. / Посібник. Публікація в рамках проєкту «Підтримка локальних спільнот України в залученні європейських фондів», співфінансованого МЗС РП в рамках Програми „Польська Допомога 2009”. – Режим доступу: http://horizon2020.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/03/5-кроків-до-Європейського-проєкту.pdf

22. Розробка Концептуальної Ноти проєкту: практ. посіб. / Проєкт Європейського Союзу «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні». – GIZ International Services, 2013. – 33 с.

23. Сазонець І. Л., Ковшун Н. Е. Управління науковими проектами: навчальний посібник / І. Л. Сазонець, Н. Е. Ковшун. — Київ: «Центр учбової літератури», 2021. — 208 с.

24. Сбруєв М. Г. Технології грантового супроводу науково-дослідних проєктів в університетах США / М. Г. Сбруєв // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2015. – № 3. – С. 139–153. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2015_3_19

25. Софій О. Державний фонд регіонального розвитку: механізм / процедури підготовки та відбору проєктів регіонального розвитку / О. Софій. – Львів : Європейський діалог, 2015. – 53 с.
26. Торгало Т. Механізми формування і реалізації проєктів регіонального розвитку: стан наукового розроблення. Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. праць. – 2016. – Вип. 1. – С. 101–109. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2016_1_16
27. Управління проєктами: навч.посіб./ Т.В.Маматова, В.М.Молоканова, І.А.Чикаренко, О.О.Чикаренко. – Дніпро: ДРІДУ, 2018. – 128с.
28. Фесенко Т.Г. Управління проєктами: теорія та практика виконання проєктних дій: навч. посібник. Х.: ХНАМГ. – 2012. – 181 с.
29. Чемерис А. Розроблення та управління проєктами у публічній сфері: європейський вимір для України : практ. посіб. / [Чемерис А.]; Швейц.-укр. проєкт «Підтримка децентралізації в Україні — DESPRO». — Київ : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 80 с.
30. Чернов С. В. Вдосконалення державного механізму експертизи публічних проєктів. Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи: матеріали VIII міжнар. наук. інтернет-конференції аспірантів та докторантів з державного управління. (Одеса, 26 трав. 2017 р.). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2017. – С. 159–161.
31. Чернов С.В., Руда І. В. Актуальність впровадження проєктного менеджменту в органах державної влади в умовах децентралізації. Управління проєктами у розвитку суспільства: матеріали XII міжнар. конф. (Київ, 22–23 трав. 2015 р.). Київ: КНУБА, 2015. С. 271–272.
32. Шинкарюк О. В., Сігайов А. О. Інституалізація провідних елементів механізму державного регулювання регіонального людського розвитку (Частина І) / Шинкарюк О. В. // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2016. – №3(35). – С. 80–92.
33. Bauer D.G. The "how to" grants manual: successful grantseeking techniques for obtaining public and private grants. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2015. – 720 p.
34. Payne M.A. Grant Writing Demystified: A Self-Teaching Guide. McGraw-Hill, 2010. – 256 p
35. Smith N.B., Gabriel Works E. The Complete Book of Grant Writing: Learn to Write Grants Like a Professional. Sourcebooks, 2006. – 272 p.
36. Yang O.O. Guide to Effective Grant Writing: How to Write a Successful NIH Grant Application. 2nd Edition. – Springer, 2012. – 99 p.